

درس ۱

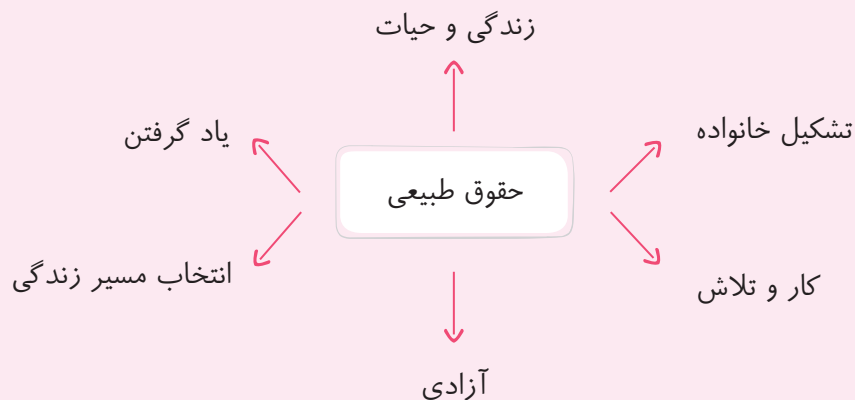
من حق دارم

من حق دارم زندگی کنم.
من حق دارم درس بخوانم.
من حق دارم انتخاب کنم.

سؤال شما چه حقی دارید؟ منظور از حق چیست؟

پاسخ حق یعنی تمام چیزهایی که هر فرد، به دلیل **مقام انسانی‌اش** (صرفاً به خاطر انسان بودن، خارج از هر گونه نژاد، اعتقاد، زبان و ...) **شایستگی** و لیاقت داشتن آنها را دارد.

حقوق من

هیچ یک از ما تنها زندگی نمی‌کنیم. از آغاز تولد در جمع خانواده هستیم، به مدرسه و دانشگاه می‌رویم، در محله و شهر کار می‌کنیم و تشکیل خانواده می‌دهیم؛ تبعه یک کشور هستیم و در انواع مختلفی با دیگران در ارتباطیم. تمام این روابط باعث می‌شود تا ما از حقوقی برخوردار شویم.

⤵ حق در خانواده

- هر فرد حق دارد نام، نام خانوادگی و شناسنامه داشته باشد.
- فرزندان حق دارند از مهر و محبت پدر و مادر برخوردار باشند.
- هر فرد حق تحصیل و سوادآموزی و کشف استعدادهايش را دارد.
- همه افراد حق استفاده از غذا، لباس مناسب و داشتن مسکن را دارند.
- هیچ کس حق مسخره کردن یا صدمه زدن به دیگران را ندارد.

⤵ حق در مدرسه

- حق هر دانش آموزی است که از توجه معلمان و مسئولان به صورت عادلانه و مساوی برخوردار شود.
- هر دانش آموزی حق دارد تا نظراتش را در مورد روش های آموزشی یا مشکلات درسی بیان کند.
- هیچ کس حق ندارد دانش آموزان را مسخره یا تنبيه بدنی کند.

⤵ حق در کشور

- هر فرد حق دارد در محیطی سالم و پاک زندگی کند.
- هر فرد حق دارد از خدمات پزشکی و بهداشتی بهره مند باشد.
- همه افراد حق دارند در جامعه امنیت داشته باشند.

من و آنچه آموختم

⌚ گزینه درست را با علامت ✓ مشخص کنید.

- ۱ کدام گزینه از حقوق هر فرد در خانواده اش، نیست؟
 - Ⓐ الف) انتخاب نام خوب
 - Ⓑ ج) استفاده از خدمات پزشکی
 - Ⓒ ب) حق برخورداری از توجه مادر
 - Ⓓ د) تحصیل و شکوفایی استعدادها
- ۲ مهم ترین حقوق انسان ها کدام اند؟
 - Ⓐ الف) حق داشتن غذا و مسکن مناسب
 - Ⓑ ج) حق داشتن امنیت و سرپناه
 - Ⓒ ب) حق برخورداری از تحصیل و سواد
 - Ⓓ د) حق حیات و زندگی
- ۳ حق برخورداری از محیط سالم و پاک، از حقوق مشترک کدام مورد است؟
 - Ⓐ الف) خانواده
 - Ⓑ ب) محیط زندگی
 - Ⓒ ج) مدرسه
 - Ⓓ د) خانه
- ۴ انسان ها از چه زمانی دارای حقوق می شوند؟
 - Ⓐ الف) از زمان تولد
 - Ⓑ ب) بعد از تحصیل
 - Ⓒ ج) از ابتدای ازدواج
 - Ⓓ د) از نوجوانی

جمله‌های درست را با علامت ✓ و جمله‌های نادرست را با علامت ✗ مشخص کنید.

- ۵ دانش‌آموزان حق دارند نظرات خود را در مورد روش‌های آموزشی، به هر شکلی بیان کنند.
- ۶ پدر و مادر باید فرصتی را برای صحبت با فرزندانشان اختصاص دهند.
- ۷ خانواده تا حدی که توان مالی دارد، نیازهای فرزندان را برطرف می‌کند تا آنها تلاش نکنند.
- ۸ خداوند انسان‌ها را بر دیگر موجودات برتری داده است.

جاهای خالی را با استفاده از واژه‌های مناسب کامل کنید.

- ۹ در قرآن کریم _____ گناه بزرگی محسوب می‌شود.
- ۱۰ تبعه یک کشور بودن باعث می‌شود تا افراد، حقوقی بر مبنای _____ داشته باشند.
- ۱۱ همه انسان‌ها حق دارند در کوچه و خیابان _____ داشته باشند.
- ۱۲ خداوند انسان را _____ و _____ آفریده است.

به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

- ۱۳ منظور از حق چیست؟

- ۱۴ آیا حقوق طبیعی افراد زیر با هم یکسان است؟ چرا؟

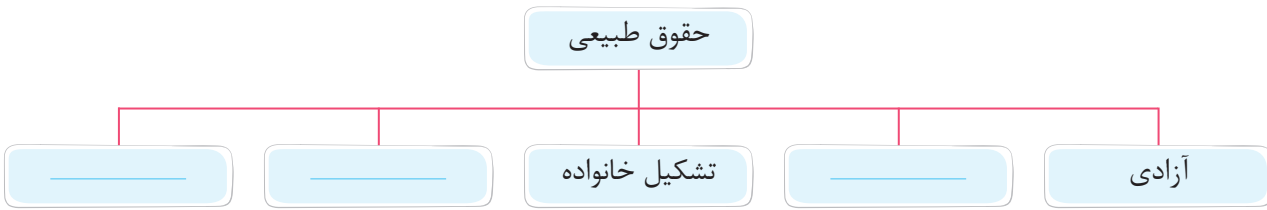
- ۱۵ قرآن کریم، در مورد گرامی بودن مقام انسان چه می‌فرماید؟

- ۱۶ برداشت خود را از جمله «انسان‌ها حق دارند آزاد باشند.» بنویسید.

۱۷ نمودار زیر را کامل کنید.

۱۸ حق مشترک افراد در خانه و مدرسه کدام است؟ توضیح دهید.

من و آنچه درک کرده‌ام

۱ از حقوق مشترک افراد، حق با سواد بودن است. به نظر شما همهٔ کودکان از این حق برخوردارند؟ چرا؟

۲ اگر شما به عنوان یک شهروند، متوجه شوید که حقوقتان در محیط پایمال شده است، چه می‌کنید؟

۳ چگونه می‌توانید حقوق دوستانتان را در مدرسه یا محلهٔ رعایت کنید؟

۴ همان‌طور که می‌دانید، هیچ یک از معلمان حق تنبیه بدنی دانش‌آموزان را ندارند. برای کنترل دانش‌آموزان و بهبود وضعیت درسی آنها چه راهی پیشنهاد می‌کنید؟

۵ در قرآن جست‌وجو کنید و آیات مربوط به نکوهش (زشت شمردن) تمسخر را بنویسید.

درس ۲

من مسئول هستم

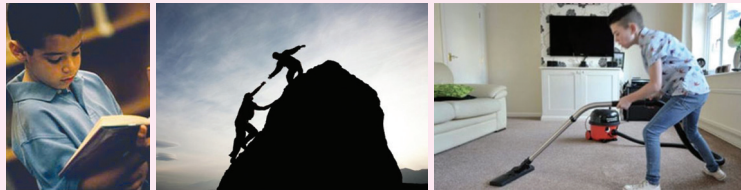
فهمیدیم که هر یک از ما حقوقی داریم. دیگران هم نیز مانند ما دارای حقوقی هستند و در اصل می‌توان گفت ما در روابطی که با دیگران داریم، دارای **حقوق متقابل** هستیم.

چگونه مسئول می‌شویم؟

در مقابل هر حق، یک **مسئولیت** شکل می‌گیرد؛ مثلاً فرزندان حق دارند از محبت و مراقبت خانواده بهره‌مند شوند و در مقابل مسئولند تا احترام پدر و مادر را حفظ کنند.

مسئولیت یعنی وظایفی که هر یک از ما برعهده داریم و انتظار می‌رود آنها را انجام دهیم. وقتی فردی وظایف خود را خوب و کامل انجام می‌دهد، یعنی او، فرد **مسئولیت‌پذیری** است.

افراد در نقش‌های مختلف، مسئولیت‌های مختلف دارند.

من نسبت به خودم مسئول هستم.

بدن ما یک دستگاه پیچیده و برنامه‌ریزی شده است که نگهداری از آن، از مسئولیت‌های مهم ماست. ما باید از جنبه‌های مختلفی از **خودمان** محافظت کنیم؛ از جمله:

- خوردن غذای مناسب
- ورزش کردن
- داشتن خواب کافی
- رعایت بهداشت

- دوری از موقعیت و کارهای خطرناک
- کشف استعدادها
- دوری از لغزش و گناه (دروغ، غیبت و ...)
- مراقبت از اعمال و رفتار

من نسبت به خداوند و نعمت‌هایش مسئول هستم.

خداوند نعمت‌های فراوانی را به ما بخشیده است. خانواده، خوراک، عقل، توانایی و ... همه نعمت‌های خداوند هستند که مسئولیت **شکرگزاری و عبادت** او را بر عهده ما می‌گذارند.

علاوه بر عبادت، استفاده درست از نعمت‌ها و هدر ندادن آنها، نوعی شکرگزاری است.

من نسبت به محیط زندگی خود و کره زمین مسئول هستم.

آب، خاک، گیاه، نور، هوا و ... همه نعمت‌هایی هستند که ما در مقابلشان مسئولیم. وظیفه **نگهداری از طبیعت و آبادسازی محیط** بر عهده ماست.

من نسبت به دیگران مسئول هستم.

ما در مقابل خانواده، مدرسه (معلمان و هم‌کلاسی‌ها)، کشور و جامعه نیز مسئولیت‌هایی داریم:

■ **خانواده:** کمک به پدر و مادر، خواهر و برادر، انجام کارهای شخصی، **فرمانبرداری** از پدر و مادر و **احترام** به آنها از وظایف ماست.

■ **مدرسه:** **برخورد محترمانه** با معلمان و مسئولان مدرسه، یاد گرفتن درس، انجام تکالیف، مهربانی با هم‌کلاسی‌ها و حفظ اموال مدرسه از مسئولیت‌های ما در مدرسه است.

■ **جامعه:** ما در برابر خون شهیدانی که جان خود را برای دفاع از میهن فدا کردند، مسئولیم و موظفیم تا برای **پیشرفت** و آبادانی کشور تلاش کنیم. ما همچنین در برابر همسایگان، اهالی محل، هم‌وطنانمان و حتی انسان‌های جهان نیز، وظایفی داریم.

گزینه درست را با علامت مشخص کنید.

۱ کدام یک از گزینه‌های زیر، از مسئولیت‌های ما نسبت به خودمان **نیست**؟

- الف) استفاده صحیح از نعمت‌ها
- ب) ورزش و خواب کافی
- ج) رعایت نظافت و بهداشت
- د) غیبت نکردن و دروغ نگفتن

۲ ما در روابطی که با دیگران داریم، دارای چه نوع حقوقی هستیم؟

- الف) حقوق طبیعی
- ب) حقوق یکسان
- ج) حقوق متقابل
- د) حقوق رفتاری

۳ «آسیب نزدن به محیط زیست» در کدام دسته از مسئولیت‌های ما قرار دارد؟

- الف) مسئولیت در برابر خداوند
- ب) مسئولیت در برابر جامعه
- ج) مسئولیت در برابر محیط زندگی
- د) مسئولیت در برابر دیگران

جمله‌های درست را با علامت و جمله‌های نادرست را با علامت مشخص کنید.

۴ بعضی از افراد به خاطر موقعیت اجتماعی خود هیچ مسئولیتی ندارند.

۵ من وظیفه دارم استعدادهای خود را بشناسم و شکوفا کنم.

۶ افراد در نقش‌های مختلف، مسئولیت‌های مختلفی دارند.

۷ فرزندان در برابر والدین مسئولیتی ندارند.

جاهای خالی را با استفاده از واژه‌های مناسب کامل کنید.

۸ استفاده درست از نعمت‌ها و هدر ندادن آنها نوعی _____ است.

۹ علاوه بر کشور و مسلمانان، در برابر _____ مسئولیم.

۱۰ ما همان‌طور که حقوقی داریم، _____ نیز هستیم.

۱۱ ما باید برای _____ محیط زندگی خود تلاش کنیم.

وصل کنید.

هر یک از مسئولیت‌ها را به حقوق مربوط به آن وصل کنید.

- حقوق معلمان
- حقوق اعضای جامعه
- حقوق نسبت به خود
- حقوق اعضای خانواده
- حقوق عالم آفرینش

- اطاعت از پدر و مادر
- بر هم نزدن نظم طبیعت
- انجام به موقع تکالیف
- حفظ امنیت اهالی محل

به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

شما برای مراقبت از بدن خود، چه می‌کنید؟ (۴ مورد)

مسئولیت به چه معناست؟

جلوه‌هایی از عظمت خداوند را نام ببرید.

بین حق و مسئولیت چه ارتباطی وجود دارد؟ با یک مثال توضیح دهید.

سه مورد از وظایف خود را نسبت به جامعه، بنویسید.

به چه فردی مسئولیت‌پذیر می‌گوییم؟

۱۹ دو مورد از مسئولیت‌های خود را، در مدرسه بنویسید.

۲۰ شما در برابر چه کسانی مسئول هستید؟ دو مورد را به دلخواه توضیح دهید.

من آنچه درک کرده‌ام

۱ هم‌دردی با مردم سوریه، مربوط به کدام یک از مسئولیت‌های شماست؟ در این مورد چه می‌کنید؟

۲ تصویر روبه‌رو، بعد از ظهر روز سیزدهم فروردین را نشان می‌دهد؛ برداشت خود را بنویسید.

۳ هر کدام از تصاویر زیر، نشان دهنده کدام مسئولیت شماست؟

